

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTOI SZÁLLÁS :
belső magyarutca 408 szám alatt.

Megjelen e lap hetenkint négyszer u. m. Vasárnap, Kedden, Csütörtökön és Szombaton.
Ara évnegyedre 3 it o. é. Hirdetési ár: négyhasájos sorát először 7 kr, másodszor 6 kr, harmadszor 5 kr. o. é. s minden hirdetés után 30 kr bélyegdíj. Előzetes s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik.

KIADÓ-HIVATAL :
Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Előfizetési felhívás!

Hivatkozva lapunk nov. 28-diki számában közzétett s külön mellékletben is szétküldött programunkra, tisztelettel kérjük lapunk t. cz. olvasóit előfizetéseik megtételére. A czimborítékok és kiadás czélsszerű elrendezése s főleg azon körülmény tekintetéből, mely szerint a hírlapi bélyeg miatt a megrendelt számon felüli példányokat nyomtatunk sok nehézséggel jár, siető megrendeléseket kérünk.

Előfizetési ár:

Egészévre 12 frt.

Félévre jan.—július 1-ig 6 „ a. é.

Évnegyedre jan.—apr. 1-ig 3 „ a. é.

Az előfizetéseket bérmentve lapunk kiadó-hivatalához (Stein János b.-középutcai könyvkereskedése) kérjük beküldeni.

A „KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY“
kiadó-hivatala.

Kolozsvár, dec. 14-kén 1861.

A suttorinai expedíció, úgy látszik, minden hivatalos és nem hivatalos demontik és helyreigazítások daczára, a diplomácia napi kérdésévé fejezett ki. Az e feletti tárgyalások központja természetesen Bécs; és így a külföldi lapok mindazon megnyugtató hírei mellett is, hogy Ausztria felvilágosításai a külhatalmakat kielégítették, nincs okunk sem hitelenségében kételkednünk, sem jelentőségét kicsinyelnünk azon legújabb bécsi tudósításoknak, melyek szerint Grammont herceg, Balabine ur, Werther b., és Rechberg gr. között az utóbbi napokban ismételt értekezések folytak kizárólag a suttorinai ügyet illetőleg; Oroszország a két elfoglalt ágyu visszaadását követeli, s a porosz udvar képviselője igen erőlyes és önálló magatartást fejtett ki e tárgyalásokban.

Felsőzáados történelmi igazság s minden vitáson felül áll, hogy Anglia az a csodaorvos, kinek érdekei a keleti „beteg ember“ roskadozó életét gédelgetni, napjait nyújtani parancsolják, s hogy e tekintetben Anglia Ausztriának egyedüli természetes szövetségese, s így lehetlen félreismernünk azon időjel fontosságát, hogy a keleti kérdés egy nevezetes ágának élénk tárgyalása egy oly világ-eseménynel találkozik össze, mely Anglia diplomatiájának egész figyelmét elfoglalja, s lehet, hogy anyagi erejét is a legnagyobb mértékben igénybe vevendi.

Távolról sem szenvedjük azon politikai jóstehetséget, hogy a keleti kérdés megoldásának, az európai ozmán uralom megszűnésének idejét kijelölhessük; de azt a folyvást gyakrabban felmerülő csesseket elvitáztatlanul tanusítják, miként egy a világ bármely részében véletlenül előállható incidens elég arra, hogy azon két nagy hatalom, mely a fényes kapu uralma alatti elégtelen keresztény népfajok nemzetiségi és vallási rokonszenveire támaszkodhatik, elérkezettnek tartsa az időt világgraható terveinek kivitelére.

Nem kis jelentőségű időjel másfelől az is, hogy a magyar korona területének szláv népességű déli részeire vonatkozólag a bel- és külföldi szláv napi sajtó éppen most vitatja tüzetesen s megfoghatóan nyíltsággal egy déli szláv birodalom jövőjét.

Ismerjük a közelebbi felosztott horvát országgyűlés többségének magatartását a magyar koronávali viszonyt illetőleg. Ők csak személyi uniót ismernek el Magyarországgal, s nemcsak tényleges birtokuk függetlenségének elismerését, hanem virtualis területi igényeik biztosítását is követelik; minek természetesen az az értelme, hogy ha az egykor szent István koronájához tartozott területeket visszaszerezni sikerül, azok nem az annyi koronázási oklevél és királyi eskü szentesítette fogadás szerint az anyarság, hanem a háromegy királyság területéhez csatoltassanak.

A „Vidov Dan“ czimű belgrádi szerb lap nemcsak nem helyesli, sőt határozottan ellenzi e politikát. Ő azon senki által meg nem dönthető nézetben van, hogy minden nemzetnek vele született joga, szabad és függetlennek lenni, saját államélettel bir-

ni, önmagában egy saját egészet s nem egy más egésznek kiegészítő részét képezni. Az idéztük lap nem kéti, hogy a horvátokban is meg van a törekvés egy saját fejedelemséggel és szervezettel, saját politikai élettel bíró független állam alkotására. Ugyde miután egy ily független államélet fogalmának sem a horvátok és magyarok, sem az emezek és Ausztria közötti kapcsolat meg nem felel: az érintett horvát politika csak odavezet, hogy a déli szlávok önálló független nemzetté ne válhassanak; mert ha egynémelyike a jelenleg török provinciáknak vissza is kerülne, ez által csak Ausztria ereje növekednék, Ausztria határai terjednének kiebb, s a most török hatalom alatt élő nemzetiségek csak urat cserélnének Ausztriában. „Ha tehát, folytatja a „Vidov Dan“, felteszszük, hogy az európai török birodalom többé sokáig nem állhat fen, hanem szét kell bomlania, a déli szláv nemzetek előhaladása s főleg a szerb nemzet jövője követeli, hogy az Ausztriával határos tartományok ne ehez csatoltassanak, hanem függetlennek maradjanak s egy önálló közös állammá egyesüljenek“ stb.

Ilyen és ezekhez hasonló törekvések a rokon elemek vonzalmának örök törvényéből könnyen ki-magyarázhatók még ha titkolva volnának is. De hát ily nyílt, ily leplezetlen fellépésekkel szemben vajjon mit fog mondani a jövő nemzedékek történetírója egy oly politikáról, mely egy annyi különböző faj és érdek csoportulatából alakult államban a kifelé grávitáló elemeket engedi, segíti ezredéves történelem és jog szentesítette kötelekeket szétszakasztani, egy nemzetnek, mely az állam consistentiájának legtermészetesebb biztosítékát, legerőteljesebb támaszát képezi, melynek „a nagyvilágban e kívül nincsen számára hely“, területét szétarabolni, törvényes igazait megnyirbálni!

Lapszemle.

A „Parl Korr.“ írja dec. 10-ről, hogy gróf Pálffy Mór legközelebbi Bécsben létele összefüggésben volt az ott időző szlávok küldöttség ügyével. A küldöttség mintegy ötven főből áll; a kérvényt azonban csak három tag fogja átnyújtani, mivel nincs szokásban nagy számból álló küldöttségeket becsátani kihallgatásra. A kérvény tartalmáról, mint hiteles az hallatszák, hogy kiindulási pontul a magyar országgyűléshez intézett jul. 21-diki kir. leirat azon szavait veszi, melyekben ő Felsége felhívta az országgyűlést, hogy a nem-magyar népfajok nemzeti fejlődésének védelmére törvényt alkosson. Mivel pedig az országgyűlés ezen felhívásnak nem felelt meg, kéri ő Felségét, hogy e törvényt octorolja. Saját területet nem kívánnak; ellenkezőleg arra történik czélzás, hogy szükség sient István koronájának jogait megóvni.

E küldöttségről a „Sürgöny“ nyitrai levelezője következőleg nyilatkozik: „Kérni csak valaki elő Gocsár és Szlotta, Kuzmányi és Szeberényi, Francisci és Kardos stb. uraktól a credentionalist, azonnal kitétnék, mily kevés valószínűleg rejlik a nagy szavak alatt. Valóban ideje volna, hogy végre valahára vége szakadna azon visszaélésnek, melynél fogva egy pár ember felszedelődik, utnak indul s „küldöttségnek“, ezen vagy azon „nemzet“ küldöttségének nevezi s adja ki magát. Ha azon tizenkét uri embernek van valami mondanivalója, kéri ő Felségét, hogy e törvényt octorolja. Saját területet nem kívánnak; ellenkezőleg arra történik czélzás, hogy szükség sient István koronájának jogait megóvni.

Erdekes a mit a „Wanderer“-nek egy prágai tudósítója mond az ilyen szláv nemzetbologitási szájhósködséről. A „Praxské Noviny“ hivatalos lap — írja többek közt az idéztük tudósító — egy idő óta tömredek fáradságot vesz magának, hogy a szent István koronája alatti nem-magyar nemzetiségeknek a magyarok általi elnyomatásáról írjon és e themára nézve hajánál fogva czibálja elő a bizonyítékokat. Mily czélszerű történik ez, azt nem szükség közlebből megjelölni; a mi „N. L.“-énk egyik utóbbi számában az ily provocationokat kellőleg rendre utasítja. En a „N. L.“ magatartását igen helyen látom; az azt bizonyítja, hogy a mi nemzeti cseh közeinkben igen jó különbséget tudnak tenni saját ügyünk igaz barátai és oly egyéniségek közt, kik csak azért tűzik ki a szláv lobogót, hogy a szláv névnek ne szerezzenek becsületet. Vagy ne hason-e kellemetlenül minden méltányos és egyenes keblt emberbe, ha most Magyarországon oly emberek, a kik a szabad discussio idejében úgy hallgattak mint a halál, egyszerre tele veszik szájakat, hogy a kivételes törvények által álló magyarok ellen nemzeti elnyomatás miatt protestálnak?

Muzeumi alelnök dr. Szabó József üdvözlő beszéde gr. Mikó Imre ő nmlgához, a dec. 11-ki választmányi ülésben.

Nagymélt. gróf elnök ur!
„Nehéz utból hozta Isten nagyméltóságodat hozzánk vissza.

Midőn a muzeum-egyletnek ha nem is teremője, de az alig fogamzott eszmének létrehozója, alakítója, nevelője egy bajjóslatu küldetésből tér vissza, akkor az egylet minden tagjának igenis fontos indoka van, végtelenül tisztelt, őszinte szeretett elnökének viszontláthatasából merített örömet, föltétlen ragaszkodását bemutatni, bizonyítani.

Tudtuk mi azt, hogy nmlgodat ezen utja a politika labirintusába vezeti, szembe a nmlgoddal együtt egész nemzetünket fölfalni kívánó Minotaurussal, és hogy mi ezt tudva se engedők magunkat a különben eléggé alapos aggodalom által minden reményünkkel kivetkeztetni, annak oka abban rejlik, mert azt is tudtuk, hogy nmlgod lépéseit a legbiztább látó józan ész csilaga vezérli mindenhová, és hogy a nyolcz százados tapasztalásu Ariadnenak törvényszerűleg készült fonala ki fogja segíteni bármely tükkeleg hinárjából.

„Nem kívántuk mi azt, hogy nmlgod győztesen térjen vissza; mindennek meg van a maga hatása; itt a győzelem nem a nmlgod, hanem a társas élet jobban kifejlődött philosophiájának, a nemzetek érettebb koruságának — és mindenkifölött az időnek feladata; meg vagyunk mi elégedve azzal, hogy nmlgod szembe nézett a hatalmas ellenel, s még se lön megsemmisítve, sőt még reményét se veszítve, épen és egészségesen tért vissza körünkbe.

„Azt kérdezik most többen: mit tevő lesz nmlgod most, mit tevők leszünk mi? — A kereszténység nagy mesterének két barátnéja vala, Mártha és Mária. Mártha a nagy mester kényelmé végett egészen a ház elrendezésével vala elfoglalva, a miközben Mária minden egyebet elhagyva, egyedül az isteni mester tanító szavaira hallgata. És a mester? — Meg volt ő elégedve a Mártha szorgalmával is, de mégis azt nyilvánítá, hogy a tanulni vágyó Mária a jobb részt választotta, melyet el nem lehet tőle venni soha.

„De azt már csakugyan kitalálja akarki, miért emlitem ezt a sz. históriát. Nemzetünk védangyalának is meg van Erdélyben az ő Márthája és Máriája egyesítve egy személyben, nmlgod személyében. Nmlgod kész volt a nemzet háza rendezésére is, mikor hiyták, de midőn látá, hogy most nem a régi, megszokott háznak rendezése, hanem annak fenekestől felforgatása s a háznép szokott kényelmének meg nem felelő új alakba öntése van tervezve, akkor a további munkapazarlást ezen a téren bűnnek tartva, a tanulni vágyó Máriával a jobb részt, a mostani körülményekben egyedüli jó részt a tudományok terét választá. És így — itt van most nmlgod ismét hű napszámái közt. Csak előre nagy messze ezen a téren: mi követni fogjuk nmlgodat, mert tudjuk, hogy bármely más téren halálatlan most a munka, tudjuk, hogy a tudományok terének mivelését most se akadályozhatja senki, hogy ez a munka biztosan megtermi a maga gyümölcsöt, hogy ennek a gyümölcsnek hatása kiterjed a nemzetek messze-jövőjére, hogy az a nemzet életét biztosítani fogja évezredekre, emberi módon szólva, örökre.

„Elvész a nép, melynek nincs tudománya, ezt mondja a biblia: de ha ez áll; úgy állni kell az ellentétnek is: nem vész el a nép, melynek van tudománya. Ezt látta nmlgod, mikor a muzeum ügyét oly erőlyesen fölkarolta; erről vagyunk meggyőződve mi is, s azért megingathatlan szándokunk mesterünknek ezen a téren kifáradhatlan napszámái maradni.

„Nagy a tér, sok és sokféle munka: nekünk tehát erőlyes munkavezetőre, eszélyes rendezőre van szükségünk, s éppen azért szívünk mélyéből emelkedik föl az a kívánság, hogy: a nemzetek fölött örökűd gondviselés nmlgodat nemzetünknek és nemzetünkben a tudományosságának éltesse sokáig!“

Pénztárnoki jelentés

az erdélyi muzeum-egylet 1861. nov. 25. közgyűlésén.

Tisztelt közgyűlés!

Midőn a mult 1860-dik évi közgyűlés alkalmával pénztárnoki köteleességemből kifolyólag szerencsés voltam a muzeum-egylet pénztárának aktóri állásáról szóló kimutatást előterjeszteni; ámbár mind akkor, mind később a pénztárnak közgyűlésileg kinevezett bizottság általi megvizsgálata után köztudomásra jött az egyleti pénztár állása; bátor vagyok azt, jelenleg ismét elősorolni s csak aztán menni át, az azótai bevételekre és kiadásokra.

I. Pénztár állás 1860. nov. 22. a) aranypénz kölcsönre adva 100 db. b) aranypénz készletben 3 db. c) urbéri kölcsévényben 104,700 ft, d) nemzeti kölcs. kötvényben 5,800 ft, e) ajánlott alapítványi kötvény. 28,326 ft, f) kamatozásra kiadva 8,800 ft, g) folyó pénzkészlet 4,521 ft 33 kr. Ezen főösszegeből alapítvány: 103 db. ar. 144,866 ft.

Továbbá, minthogy az alakító közgyűlés meghatározta volt: hogy az „egyletne nézve az igazgatási év a polgári év leend;“ ennek következtében az egyleti számadás az 1860-dik év végén bezáratván, kitént, hogy az 1860-ik év végén volt a pénztárban: 103 db. arany, 105,700 ft urb. kötl. 5,800 ft nemz. kölcs. kötl. 29,326 ft ajánl. alapítványi

kötl. 9,850 ft köles. öszs. kötl. 4,521 ft 94²/₃ kr készpénz, 161,391 ft 30²/₃ kr. fűszeseg. 1)

Atjött fölébbi pénztári készleteken kívül 1861. január-tól october végéig bevétel: a) alapítvány 30 db. ar. b) a 100 arany kölcsönnek kamata 6 ar. c) ujonan gyílt alapítvány 20,000 ft urb. kötl. d) 100 ft nemz. köles. kötl. e) az 5,900 ft nemz. köles. cseréjébe 5,900 ft urb. kötl. f) ajánlott alapítványról 4,103¹⁵/₁₀₀ ft mag. kt. g) kiadott kölcsönről kötelelben 115,500 ft h) készpénzben ujonan gyílt alapítvány. 465 ft i) a Haynald-alapítvány 300 ft. k) az alapítványi kamat 7,362 ft 68 kr. m) kiadott kölcsön kamata 3,835 50 kr. n) egyszer mindenkorai adomány 169 ft 64 kr. o) részvény-illeték 2,427 ft 50 kr. p) könyvtári letétment 49 ft Ezek összesítve: 139 db. 131,600 ft urb. kötl. 5,900 ft n. köles. kötl. 33,429¹⁵/₁₀₀ ft ajánl. alap. kötl. 125,350 ft köles. öszs. kötl. 19,908 ft 26²/₃ kr. készp.

Jegyzés: Az aranyoktól 6 fájával számítva, s az állam-papirokat is osztrák érték szerint véve teszen a fűszeseg 323,896 ft 77²/₃ krt.

Kiadások 1861-nek novembere 1-sőig: 1. kamatozó kölcsönre adva 100 db. ar., mely öszs. 6 fájával teszen 600 ft. 2. kamatozó kölcsönre adva 110,000 ft urb. kötl., mely teszen öszs. érték szerint 115,500 ft. 3. kamatozó kölcsönre adva készp. 300 ft. 4. alapítványi kötelel kiváltott 10,600 ft ajánl. alap. kötl. 5. az 5,900 ftől nemzeti kölcsön kicserélteit urbéri papírral 6,195 ft. 6. építésre 10,821 ft 97³/₆ kr. 7. fizetések s keblí költségekre 6,853 ft 50²/₃ kr. A kiadások fűszesége 100 db. ar. 110,000 ft urb. kötl. 5,900 ft nemz. köles. kötl. 10,600 ft ajánl. alap. kötl. 17,975 ft 47⁵/₆ kr. készp. 150,870 ft 47⁵/₆ kr.

Pénztár-állás 1861-nek nov. 1-jén aa. (kamatozásra adva aranyb. 100 db., mely teszen 6 fájával 600 ft. bb) a pénztárban, készletben 39 db. ar. öszs. 234 ft. cc) urbéri papirokban 21,600 ft, mely öszs. osztr. ért. teszen 22,680 ft. dd) Kölcsönre adott kötvényben 125,350 ft. ee) alapítványi kötelelben 22,829 ft 51 kr. ff) Pénzkészlet bankban 1,932 ft 79⁵/₆ kr. A külön összegek, összesítve 139 db. ar. 21,600 ft urbéri kötl. 22,829 ft ajánl. alap. kötl. 125,350 ft köles. öszs. kötl. 1,932 ft 79⁵/₆ kr. készp. fűszeseg 173,626 ft 30²/₃ kr.

A fűszesegből I. alapítvány 139 db. ar. 21,600 ft urb. kötl. 22,829 ft ajánl. alap. kötl. 123,332 ft köles. öszs. kötl. öszs. 169,675 ft 51 kr. II. rendelkezés alatti öszs. 2,018 ft köles. kötl. 1,932 ft 79⁵/₆ kr. készp. összesen 3,950 ft 79⁵/₆ kr.

Ezek szerint: mivel az 1860-dik évek nov. 22-kén a muzeumi alapítványok összege 144,866 ft volt, ma pedig az alapítványok összege 169,675 ft 51 kr. Tehát azóta nevezkedett az alapítvány 24,809 ft 51 krral.

Bevégezvén pénztári jelentésemet azon ohajtással zárom azt be: áldja meg az ég szeretett hazánkat s lelkesítse annak minden tagjait, hogy fel fogva a kor intéseit ingadozás nélkül teljesíthessék a legszentebb honfiai köteleseket; s meleg részvételi legyenek honunk e szép s nemes czélú intézete iránt is.

Kolozsvárt, november 25-kén, 1861.

Bányai Vitális m. k. muz. egyll. pénztárnok.

A fölébbi 173,626 ft 30²/₃ kr fűszesegét illetőleg szükségesnek tartom a következő felvilágosítást adni:

A „Magyar Sajjtó“ f. évi dec. 1-jén megjelent 278 ik számában a kolozsvári tudósít az erdélyi muzeum-egylet ez évi közgyűléséről (A VII) jegy alatti czikkében, különböző megjegyzései között, a muzeum-egyleti pénztár állására vonatkozva ezeket mondja:

„Az egyesület pénzerje nem elég az éremtárnoki fizetés megbirására; mert hiszen 1859-ben, mikor az állomásokat rendszereztek 170,000 forintot vehettünk fel hasiul, s mégis a directorátot és éremtárnokságot betöltetlenül hagytuk tőlük gyarapodásáig. Most csak 140,000 (?) forintunk levén, vagy akkor volt alaptalan számításunk, s az állomások betöltése vagy ideiglenességben hagyása iránti motívumaink nem helyesek, vagy mostani eljárásunk inconsequens. Tertium non datur.“

Midőn az idézeteknek az egylet pénzvagonát illető részét olvastam, azt gyanítottam, hogy a számokban vagy csere, vagy pedig nyomdahiba történt; de lejjebb látva, hogy a tisztelt tudósító ur éppen az idézett számmennyiségek összeillesztéséből vonja a következtetést, meggyőződtem, hogy nem számcsere, s nem is nyomdahiba.

Ennek következtében pénztárnoki kötelességem, az igazság és az egyet érdeke is parancsolván a felvilágosítást, van szerencsém a következőkben megtenni, ugyanis:

Midőn 1859-ben mint a muzeum-egylet alakulása első évében, az egylet hivatali állomásai rendszereztek, az igaz: hogy az ajánlati aláírások alapján 170,000 forintnyi reményelt öszs. vétetett fel hasiul; de, hogy most az egyletnek csak is 140,000 forintja lenne? azt nem foghatom meg: honnan meríti a levelező ur? Hieszen a pénztárnoki jelentés nyíltan a közgyűlés előtt olvastatott fel; s mind maga a jelentés, mind a pénztári napló, mind a nyugt- és ellennyugt-könyvek, a közgyűlés mind két napján — köz- vagy egyéni megvizsgálás végett a tanácskozási terem asztalára voltak letéve. S ha a tisztelt levelező ur, a szám mennyiséget talán nem tisztán hallotta volna? — jogából kifolyólag, tetszése szerint megvizsgálhatta volna mind a jelentést, mind a könyveket, s akkor bizonyosan meggyőződött volna: hogy ha 1859-ben csak reményt költöttünk 170,000-hoz; ma már valósággal bir az egylet 173,626 forint és 30²/₃ krnyi vagyonnal, — pedig csak építésre ez évben 10,821 forintot 97¹/₂ krt adott ki az egylet.

Enyit felvilágosításul — az aggódóknak megnyugtásul. Bányai Vitális, muzeum-egyleti pénztárnok.

1) Megjegyzendő: hogy a 103 darab arany is, per 6 ft. be van számítva a fűszesegbe.

Kassa, november végén. — Egy igen közhasznu találmányra bírok kizárólagos kiváltságot, mely találmányom mindennemű egyszerű kályha, vas, vagy egyéb fűtő kemenczében, sőt még az ugynevezett kandallóban és a köznépül használni szokott tűzhelyeken is, egy és mindenkorra 6—7 forintot tevő költséggel teljesen jól alkalmazható, s melynek alkalmazása által az eddigi fa-szűk-ségletnek felinél többet is megtakaríthatni.

Nem annyira önhaszonkeresés, mint inkább azon öszinte óhaját, vajha találmányom közzététele által egyszersmind valami közhasznu alapítványnak vehetnék alapot, s filléremmel én is képes lehetnék kedves hazámban létrehozandó valami közhasznu, a nemzet által pártolt alapítvány szent ügyét gyámolítani ösztönöz jelen sorok írására, s reményem nemileg talán sikerülend is óhajom létesítése, ha a tisztelt szerkesztőség ajánlatomat kivibetönek és oly czélszerűnek találndja, hogy lapjában nemcsak egy kis ajánló czikket nyerek, hanem figyemet több lapok figyelmébe ajánlani s azok szerkesztősegit segélykezek megújítására felkérni is szíves leend, hogy tervem szerint a muzeum alapítókéje tetemesen növekedjék s egy szillett székely honfítás találmányának közzététele által egy közhasznu alapítványnak szándékolat alapvetése is elősegíthessék. 1)

Bátor vagyok tehát ezen találmányom használhatási kizárólagos jogomat az erdélyi muzeum alapítókéje szaporítására, részint pedig egy lo-nemesbítő-intézet alapítókéje gyűjtésére felajánlani, s remélem, hogy ha mindjárt nem is lesz ebbeli ajánlatomnak felette nagy sikere, az említett muzeum alapítókéje mégis egy néhány száz forinttal szaporíthatatik, s az alább említett közhasznu alapítványra is gyűjlhetne egy kis alapítóke öszs. ha a tisztelt szerkesztőségek az ügyet pártfogolni kegyeskedendek az által, hogy a közönséget pártoló czikkemben egy székely honfítás közhasznu találmányának használhatási kizárólagos kiváltsági jog megszerzésére buzdítván, arra előfizetést hirdetnek. 2)

Minden előfizető neve az illető lapban, melynek szerkesztőségehez az előfizetési díj beküldetik közzéteendő lenne ugyan, azonban a jogengedmény, az ehez szükséges leírásal és rajzzal együtt csak akkor fogna az illető szerkesztőséghz általam megküldetni, ha legalább 4—5 ezer előfizető jelentkezendik. 3)

A begyűlendő pénznek egy ötöd részét a hirdetések és gyűjtések netaláni költségeire, a fennmaradandó ⁴/₅-d résznyi öszs. székely ⁴/₁₀-d része az erdélyi muzeum alapítókéje szaporítására, ⁴/₁₀-d rész pedig a köznép lovainak nemesbítése czéljából egy országos lo-nemesbítő alapítványtöke gyűjtésére ajánlom, csak az ezeken felül maradandó két tized részecskét tartván fel magamnak, részint egy más szünte közhasznu újabb találmányom kipróbáltatására, melyre a mult heten kértm kiváltságot, főképpen pedig a fennmiltott jogengedményhez csatolandó rajz és leírás készítésének költsége fedezésére.

A jogengedmény, leírás és rajzzal együtt előfizetési árának megszabását a tisztelt szerkesztőségre bízom, 4) megjegyzvén: hogy ily egyes fűtő kemence felállítatására szóló engedményért rajz és leírással együtt, véleményem szerint egy új forintnál kevesebbet szabni csak azért sem lehet, mivel az önmagam számára feltartott csekély rész-szöszegből a mellékelt rajz és leírások költségei általam fedezendők. Kérvén egyébaránt a tisztelt szerkesztőséget az előfizetési ár megszabását a „Kronstädter Ztg.“ szerkesztőségél, melynek szinte ezen ajánlatot tettem, egyetértőleg méltóztassék határozni.

A leírás természetesen hazánkban divatozó több nyelveken, és pedig magyar, német, tót és román nyelven leendő szerkesztve, kinek kinek tetszése s kívánata szerint, — s a jogengedmény csak is az előfizető nevére, s csak anynyi kályhára a mennyire előfizetettik, fog kiállítatni, mely végből az előfizető neve és lakásáról szóló jegyzék időnként nekem átküldendő.

Találmányom szerkesztését illetőleg meg kell még megjegyznem, hogy az minden lakatos vagy bádogos, s a hol tüzerős vagy tüzelenes jó agyag létezne, minden szakas által könnyen elkészíthetők, s az a mint már említve volt minden egyszerű közönségesen használni szokott ó vagy új kályhában teljes sikerrel alkalmazható, erősítvén még azt is, hogy mindenki, mihelyt a találmány lényegével megismerkedik, már előre minden kísérlet nélkül is meggyőződhetik a felől, hogy annak alkalmazása a felüle fenebb mondotakat okvetetlenül igazolndja.

En azt hiszem, hogy ha a tisztelt szerkesztőségek az ország minden város hatóságait segéd kezek nyújtására hirlapilag kérnék fel, és a városi hatóságok a szent czél és a közhasznosságu találmány terjesztése tekintetéből az ügyet felkarolni és megrendelni kegyeskednének, miszerint mentől több előfizetési gyűjtő izek osztatának szét a városban előfizetők gyűjtésére okvetetlen jó siker lenne ennek következménye.

Hogy a városok különben is az ügy iránt érdekeltesenek, a városi hatóságok közbenjárása által begyűlendő pénz öszs. székely egy részét az illető város valami intézetének hasznára kívánám hagyni. Mi végből az említett öszs. szöszegből hirdetési és gyűjtési költségekre egy ötöd rész levonatván, a felmaradandó ⁴/₅ résznyi öszs. szöszegből három tized részt a város szabad rendelkezésére, három tized részt az erdélyi muzeum számára, és két tized részt a lo-nemesbítő alapítványra ohajtanék hagyni, csak két tized részt tartván fel az általam fedezendő költségekre.

Az országos lo-nemesbítő alapítványra begyűlendő pénzöszs. szöszegből idővel minden vármegyében jó nemes faj menek lesznek tartandók, melyek által főképpen a köznép kanczái igen csekély áron, vagy éppen ingyen lesznek ugratandók.

Ha lesznek alkotmányos vármegyei hatóságok, akkor

1) Kivánatának becses sorai közzététele által ezennel elegét tesztünk. A találmány becsét természetesen tapasztalati adatok fogják bizonyítani.

2) A mint fennebb megjegyeztük, gyakorlati bizonyítványokkal szeretünk birni, a találmány életrevalóságát felől. Szerk.

3) Ha ezen számot egyes szerkesztőségekhez érti t. beküldő ur, ugy előre is kevés reményünk lehet a vállalat sikeréhez. Szerk.

4) A mely megbízhatók lüvvél felfeltés és adatok felmutatása után, szívesen ohajtanánk megfelenli. Szerk.

az említett intézeti közigazgatás- és pénzkészletreli gondoskodás a vármegyére lenne bízandó, különben pedig szeretett kedves hazám hirlapszerkesztői által történendő minden vármegyében választandó több tagu bizottmányra ohajtanám azt bízni, a mely nemcsak az intézet igazgatásáról és pénzkészletéről gondoskodnék, hanem arról is figyelendé, hogy az említett intézet az ország mentől nagyobb hasznára válják. Méray Ferencz.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Az „Id. T.“ bécsi levelezője írja, hogy az ország-bíró ö nmga által a bélyeg tárgybán benyújtott kérvényre a legfelsőbb elhatározás rövid nap megtörténik s valamint a kir. curiának, ugy minden batóságnak és megyekormányzatnak haladéktalanul tudtára fog adatni. Levelező ugy hallja, hogy a bélyeg a törvénykezésnél is megmarad.

— Pesti lapok szerint Haynald Lajos püspök ö excellenciája folyvást a magyar fővárosban időz.

— A „Herm. Ztg.“-ban olvassuk, hogy e hó 11-kén a „Romai császár“-ban discebéd volt Schmidt Konrád tiszteletére. A felette nagyszánu és tiszteletre méltó vendégek közt volt gr. Montemovo kat. kormányzó, b. S. S. guna püspök, gr. Beldi stb. sok sikerült pohárköszöntés mondatott a legkitünőbb férfiakért s nevezetesebb viszonyokért.

— A színérváraljai közbirtokosság 300 frtot adott az akadémia palotájára. Eljenek!

— A „M. S.“ értesítése szerint Bus Vitéz a „Fekete leves“ szerkesztője két havi fogságra ítéltetett, mely ítélet ellen azonban a felfolyamodásu kat. törvényszékhez recurált. A „Fekete leves“ szerkesztését továbbra is megtartja s kárpótolandja olvasóit a töle nem függő mulasztásért.

— Rákosi László és Sarkadi István előfizetést hirdetnek egy Sárosi-albumra, melyben a költő híven talált arczképén s eddig kiadatlan prozai és verses dolgozatai kívül, életiraja és végső pillanatai lesznek részletesen előadva. A 25—30 ivnyi munka ára diszkótesben 5 frt, egyszerű borkéban 3 frt. Megjelenését januarius közepére ígérk.

— Vahot Imre Vízkeleti Béla festész közreműködésével az általa jól szerkesztett „Napkelet“ czimú szépirodalmi és divattalot új éven kezdve ismét megindítja. Ajánljuk t. olvasóink figyelmébe.

— Az egy ideig szintén megszünt „Debreczeni Közlöny“-re is előfizetést hirdet Prepost István.

— A vallástgyi ismeretes törvényjavaslat ellen az ausztriai öszs. püspökség óvást szándékszik beadni.

— Lemberghen az elmult hét egyik napján este, számos fiatal ember macskazenét adott egy ottani fogadóba beszállott orosz tábornoknak, kibén Suchozanet tábornokot, a városi volt helytartót gyanították. A lengyel népesség rendkívül izgatott volt. A macskazene végével a fogadó ablakait beverték. A hatósági vizsgálat foly. Még nem bizonyos, hogy a bántalmazott tábornok valóban Suchozanet volt-e vagy nem.

— A „Donau Ztg.“ nem fog egyesülni a „Wiener Ztg.“-gal. Bizony pedig e szövetséget nem lehetett volna méssalliance-nak mondani.

— A költségvetés f. hó 29-kén fogna a birod. tanács terjesztésére kerülni. Az „Ost. D. P.“ kétféle, hogy az előterjesztés császárí izenet alakjában történjék; nagyobb a valószínűség egy oly alakbani közlésre, mint a magyar ügyekre vonatkozólag történt. Ezen előterjesztési modor mindenesetre könnyíteni fogja az óvatásételek módját s az idéztük lap aggodík, hogy a cseh párt némely tagjai, főleg azok, kik a poseni lengyelekhez intézett átirat aláírására engedték magukat sodortatni, most a galicziai lengyelek lehető tiltakozásához is csatlakozni fognak.

— Bécsi pénzhatalmi körökben az a hír kering, hogy b. Rothschild a birod. felsőház tagjainak egy gr. Hartignál tartott gyűlékezésében, a kormány azon szándékára vonatkozólag, mely szerint a költségvetést még most a bir. tanács elé akarja terjesztetni, odanyilatkozott volna, hogy finansziális köröknek egy netaláni kölcsönbeni részvéte, bármily nagyra is becsülik a birod. tanács közreműködését, még mindig kérdéses.

POLITIKAI HIREK.

A suttorinai ügyet illetőleg írják, hogy a sürgönyváltás a napokban ugyancsak élénk vala. Bécsből két futár Szent-Pétervárra, három Berlinbe és Párisba küldetett. A francia, orosz s porosz követek gróf Rechberggel a bécsi külügyminiszterrel gyakran értekeztek. Oroszország követeli, hogy az elfoglalt két ágyu adassék vissza. — A felvilágosítás iránti felszólítást b. Werther, Grammont herczeg és Balabine egy konferenciára alapján tették, melyre a porosz követ a francia s orosz követeket lakába meghívta, mihelyt t. i. a „Wiener Zeitung“ esti lapja 2-kán a hivatalos jelentést közölle. Lord Bloomfield is jelen volt ez öszszejövetelen, de a Werther által indítványozott reclamatióban semmi részt nem akart venni, mivel Ausztria magatartását szerződés szerintnek tekintti. A többi hatalmak képviselői azonban dec. 3-kán, a porosz követhoz Raguzából és Hecze-govinából érkezett konzuli tudósítások folytán, együttesen kérdést intéztek a külügyminiszterhez, ki a szerződés világos szavaival felelt. — Az „Opinion national“ azt feleli a bécsi lapoknak, hogy bármit beszéljenek is, de a három bajosan nyugodott meg Ausztria felvilágosításában. Egyéb-iránt — ugymond — az kétségtelen, hogy a régi szerződések az 1856-diki eltoröltés, s hogy Ausztria valóságos beavatkozást tett s aztán nem is elégedett meg az ütegművel lerombolásával, még két ágyut el is vitt. Azt is lehetne kérdeni: hogyan történik az, hogy a törkökök megengedtetik, hogy ezen ütegeket felállítsák — mert azokat a felkelők tulajdonkép a törkökök foglalták el — s most Ausztria oly buzgalmat tanusit a fölkelők ellenében? Ezen ellenséges tény az osztrákok részéről igen nagy ingerültséget idézett elő a szláv tartományokban. — Az Olasz- és Franciaország közti viszonyról az „Italia“ következő fontos hírt közöl: Arról értesültünk, hogy

a francia kormány egyik jegyzéke érkezett Turinba, s azt a francia követ közölte is a miniszteri tanács elnökével. E jegyzékben a császári kormány kijelenti aziránti határozatát, hogy segédkezet nyújt a kir. kormánynak, a nápolyi tartományokat egy idő óta pusztító, korunk gyalázata, s Franciaország által elismert olasz királyság konstitúciós akadályozó rablóság elnyomására. A jegyzék hozzá teszi még, hogy a császári kormány az egyházi államot megszállva tartó csapatának ily értelemmel rendelkezett, s a marseillesi és minden departementok prefektjeinek, s a hol megtudhatta, hogy hourbonféle bizottmányok vannak, keményen megbágya, hogy szigorúan szemmel tartásukat. Végre jelenti a császári kormány, hogy Rómában munkás lesz benne, hogy II. Ferenc és udvara elbagyja a várost.

— Turin, dec. 10. A kamra tegnapi ülésében Ricasoli kijelenti, hogy a minisztérium kész az egyes követek által tett kérdésekre felelni és rögtön bebizonyítja, hogy 12,000 emigrans közül a kormány 5000-et támogat. Időnként továbbá egy velencei születésű tanulóknak Sardinia szigetére történt kiutasítását. Utána della Rovere emelt szót és igazolja magát azon órák aláírása miatt, mely Rómának a franciaizálási megszállása ellen tett rendszabályok miatt történt. Feleltilti aztán az ujjongozást és megjegyzi, hogy Sziciliában e tekintetben a szélső párt okoz nehézségeket. Mellána követ szemére veti a minisztériumnak, hogy makacsul ragaszkodott Cavour politikájához, melyet az utóbbi maga is megváltoztatott volna. Különösen Ricasoli vádolja, hogy valódi olasz politikát nem követ; felhossa Ricasolinak mint volt tuskánai helytartónak egy köriratát, melyben megígérte, hogy sem katonákat nem ujjongoz, sem köleszt nem vesz fel. Kijelenti, hogy Ricasoli nem ismeri az emberket; ezt eléggé bizonyítja a senatorok kinevezése. Látjuk — folytatja tovább szónok — hogy kitűnő tengerenagyként és tábornokként helyzetnek rendelkezés alá! Ricasoli maga orvosolhatatlannak nyilvánítja a bajt Napolyban, jó volna tehát, ha visszalépne és helyét másnak engedné át. Szónok végeztül roszálja azon javaslatot, melyet a pápának tenni akarunk és kijelenti, hogy a minisztérium ellen fog ezavazni.

— Minő tervei voltak Garibaldinak, midőn Caprerát elbagyva Genuába vitorlázott, olvasható egy Mignognához intézett leveléből, melyet akkor írt, midőn a rablások Napolyban újra kezdődtek. Ez így hangzik: „Capra, nov. 30. Kedves Mignogna! Levelre válaszólag üdvözlöm önt. Mondja meg testvéreinknek a déli tartományokban, hogy a papoknak, bourbonistáknak, muratistáknak s hasonló csöcseléknek kijelentésük, miszerint isten igazsága azon ponton áll, hogy összeűzsa őket, s az olasz földön nemsokára nem marad egyéb maradványuk átkos emlékeknél. Garibaldi.”

— Ricasoli miniszterelnök marad, sőt Ratazzi is a minisztériumba lép.

— Napolyból dec. 9-ről távirják: Tegnap délután 3 órakor a Torre del Franco felől oldalán a Vezuv kitört veszélyesebben mint valaha.

— Garibaldi csakugyan megfordult Turinban s találkozásra volt a királylyal és Ratazzival. A mint a vasutról leszállott, megismerték s evvikkal üdvözölték. Ő azonban barátijához Annonihoz kocsihoz s az uton és a ház előtt számtalan üdvözlés hangzott. A királylyal találkozása után este minisztertanácsot tartottak, s abban Olaszországra nézve fontos határozatokat hoztak. Egyébíránt Garibaldi, bármennyire kéri is barátait, hogy mulasson még körülben, elbagyta a fővárost és visszatért. Turinban tartózkodása alatt pillanatig se volt egyedül; folytonosan a legtekintélyeseb egyének keresték fel értekezés végett. Cialdinival, ugy látszik, szoros barátságát kötött. A királylyal értekezése három óráig tartott, s másnap reggel ő felsége d'Alegio marquiszt fogadta, mi ismét különféle kombinációkra adott okot.

— Ricasoli beszéde az olasz követek házában f. hó 6-án tartott ülésében: „Uraim! Önök észrevették mily figyelemmel kísérté a minisztérium az utolsó négy nap vitát. Nem történt ugyan, hogy a minisztérium több bizalmat nyert önmagához; de azon öntudata megvan, hogy kötelességét teljesítette. Amde be akart hatni önök gondolataiba s azon gyógyszereket meghallgatni, melyek az ország javára javasoltatni fognának. Midőn ma szót emelek, örülök, az uraknak megmondhatni, hogy a tényekhez ragaszkodás nekem a legigazabb vigasz okot szolgáltatja. Musolino erőlködött egy valóban új dolgot bebizonyítani, t. i. hogy Olaszországnak nincs más ellensége, csupán Franciaország. En ellenkezéleg azt hiszem, hogy nincsen öszintebb barátunk. Franciaország a maga barátságát tanúsította 1859 óta, — a be nem avatkozás elvét védelmezvén. En remélem azonban, hogy jövőben Olaszország önmaga erejével is beérendi s nem fog idegen segílyre szorulni. (Helyes.) A tisztelt Musolino politikámat szolgál politikának nevezte. Ezen vád valóban meglepett. Az én politikám se nem kibívó, se nem félénk. Harecias és higgadt nemzetet képviselek s óhajtom, hogy kedélyem és jellemem szellemének megfelelően. (Bravo.) Szememre vetik, hogy nem volt más gondolatom, mint Rómába menni, a nélkül, hogy az ország belsejével találkoztam. Azt hiszem, hogy azon eleveenség mellett, melyben a nemzet jelenleg létezik, nem történhetik megállapodás, mielőtt a cél elérve van. En mindamelllett sem hanyagolám el az ország belsejével. Immár elő fogom adni, mit tettem, s had- és tengerészeti társaim az ország fegyverkezéséről fognak szólni.

Az ország belállapota éppen olyan kedvező, minő oly országban lehet, hol forradalom van, s ez szolgáltatja a legnagyobb bizonyítékot az olaszok erejéről és mérsékletéről. Sok baj adandja magát elő, melyek egy régebben szervezett államban elő nem fordulnak; a szabadságot azonban csak az idő fogja megállapítani. Az ok a régibb kényuralomban is keresendő, mely az országot demoralizálta. A nyilvános közbiztonságot újra kellene teremteni, hogy egy ilyen nagy ország szükségleteinek és kívánalmainak idejekorán elég tétethessék. A kormány nagyobbamú karabélyos osztályok szervezéséről gondoskodott. Ezen osztályok hat hónap alatt háromszor fölvet szaporodtak. A kormány folytonosan el volt foglalva a közbiztonsági katonaság javításával is; s a mi a többi szolgálattevőket illeti, igyekezett a

minisztérium beállítását és alkalmas férfiakat nyervezni, kik a mi politikai elveinket lelkesítik. A minisztérium soha sem fog a régi kényuralom ügyeivel egyezkedni: ő egyedül a jóérelmü polgárokat hivatkozik.

Es most a nápolyi tartományokra térek át. Szemeink folytonosan ama tartományokra függesztvük. Tudva van, mikép két tisztársam oda ment, hogy személyesen meggyőződjék az ország igazgatásáról s közmunkáiról. Tisztársam, Peruzzi át- és beutazta a nápolyi tartományokat, s mindezt oly egyszerű munkákatokat szervezett, melyek az ország javát biztosítják. Az igazságügyminiszter fog önök előtt az igazságügyről szólni. A kormány közvetlen értekezésben áll az összes tartományokkal, s ezért az ottani viszonyokat pontosan megismeri. En nagyon bizom Nápolyban, talán még inkább, mint azok, kik szintelen Nápolyt hordják ajkukon. En Napolyból számos szerencsekirováni iratokat kaptam, f. évi mart. 24-ről kelt körlevelem miatt. Azon tartományok szakadálattal a legbiztosabb hazafiasság példáit szolgáltaták. A nemzetörsg a rablók ellen a legnagyobb hősiességet tanúsítja, s a rablások most már, hála a katonaságnak s a nemzetörsgnek, oly arányra vannak leszállítva, mely éppen nem nyugtalanító. A pénzügyminisztérium alkalmas hivatalnokokkal van betöltve, s az önök előtt levő munkák nemsokára a miniszter, hanem az őt környező kitűnő kapacitások művei. A rablások mint mondám, minimumra vannak leszállítva, azok még csak Basilicata tartományban állanak fenn. A minisztériumhoz oly jelentések érkeztek, melyekből kitűnik, hogy a rablók Rómából küldettek a nápolyi tartományokba.

A minisztérium azonban megévő a szükséges intézkedéseket; s biztosított az iránt, hogy a francia csapatok ezental a rablók számára minden segélynyújtást megátolndnak, s csapatjaikkal egyértételeg fognak ezen célra törekedni. Franciaország ez által jóindulatának újabb bizonyítványát adá nekünk. Egyébíránt nagyították a dolgot. Jelenleg 50,000 ember alkalmaztatik a rablók elnyomása s a nyugalom helyreállítása végett. A kormány elve az unificatio; s valóban — véleményünk szerint — semmi más gyógyszer sem létezik. Ezen okból törlött el a nápolyi helytartóságot s a tuskánai kormányzóságot, s rövid időn a sziciliai helytartóságot is eltörölendjük. Midőn en a parlamentbe jövök, — a régiók kérdése volt napirenden. Eleitől fogva pártoltam azt, — azonban érett megfontolás után azon meggyőződésre jöttem, hogy a kormánynak érdekében állott, ezen rendszert visszavonni.

Nem sokára lesz szerencsém a községi és tartományi törvényt előterjeszteni, mely már némely tartományokban életbe is lépett, de mindenhol hatályba hozandó, mint a közbiztonsági és kegyes alapítványok iránti törvények is. Es most a római kérdéssről szolndok, az új idő e legfontosabb kérdéséről. Olaszországnak közvetlen érdekében áll az, de Franciaországban is, mert a katolikus hatalom és Olaszország szövetségese. Ki tanácsolhatna Franciaország ellen erőszakos fellépést? Es hova volna intézendő a győzelmes hatalmi fellépés? A kérdés a közvélemény előhaladó felvilágosítása által fog megoldatni. Az általam előterjesztett okmányok a kérdés megoldását nagyon elősegítették. Azt mondák, hogy a vallást, ha a pápaság világi hatalma megszüntetetik, veszély fenyegeti; és most mindnyájan tudjuk, mikép a vallás csak nyerne általa. Arról van szó, hogy a pápa függetlensége ezen eltörléssel összhangzásba hozassék. Egy nagy államférfi a parlamentben emlékeztetés szavakat mondott. Az általam adott javaslatok pedig csak e szavak kifejtései és magyarázatai.

A kormány szükségesnek tartá Olaszország és a katolikus világ előtt bebizonyítani, hogy midőn természetes fővárosát vissza akarja szerezni, az egyház fényét és a pápaság függetlenségét fentartani kívánja. Ha oly intézményről van szó, mely tizenegye század óta áll fenn, a napok után számállunk-e? Azt hiszem, mikép en biztos módot javasolok arra nézve, hogy az államot az egyházzal kienegyzteljem. Elfeleldette-e, hogy egy katolikus király és egy katolikus nép minisztere voltam? Beszéltem mint hívő, s ugy hiszem, a nemzetet meg nem aláztam. Egyenesen a pápához nem fordulhatunk; en a mi természetes közbenjárónkhoz fordultam. Ezen közbenjáró megegyezését adta, de azt mondá, hogy az idő nem kedvező, hogy különben Franciaországnak Rómában most nincs köve.

Milyen legyen önök határozata, legyen az szabatos és határozott; ha a kormány önök véleménye szerint jól járt el, hagyják jóvá munkáját; ha tévedett, ugy nyíltan roszálják. De a kormány öntudata az, hogy mindig az ország javára dolgozott. (Bravo! és tetszés).

— Az északamerikai egyesült államok congressusa már e hó 4-dike óta együtt van s rövid időn a távirda is meg fogja hozni Lincoln izenetét, melyet az Angolországgal kitört bonyodalmak tárgyában a képviselők közti intéznie kellett. A „Times” ez alkalomból megjegyzi, hogy a congressus magaviselete a bonyodalmakat még nehezebbé teheti. Tagadhatlan, hogy ha Lincoln, a Trent hajó ellen elkövetett eljárást nem hazaolthattán meg, izenetében a Jacinto kapitányának tette felett helyeslőleg nyilatkozik s az elejente mutatkozott közhangulatnak enged, fölülébb nehezebb fog válni Angolország követelményeinek eleget tenni. Azonban, mint a távirat már tegnap értesített, a hangulat Amerikában is már változott, a kedélyek kevésbé ingerültek s a szószékéről beküldény hangokat hallani, a Jacinto kapitány pedig egy Bostonban tartott beszédben odanyilatkozott, hogy a déli államok biztosítják saját felelősségébe fogta el. A mi az elnöki izenet s a washingtoni kabinetnek az angol ultimatumra adandó válaszan kívül a politikai körökben az angol-amerikai kérdésben leginkább foglalkodtatja az Franciaországnak magatartása, melyet a két nemzet közt kitörendő háború esetére követni fogna. A külli lap brüsszeli levelezője szerint, mint már előbb is említők, legvalószínűbb, hogy Franciaország semleges fog maradni, s a higgadtabb politikuskok ezt legbiztosabbnak is tartják. Nem hiányoznak azonban Páris politikai körökben, kik ugy vélekednek, hogy legtanácsosabb lenne Angolországgal egyesülni, a déli szövetséget elismerni, az ostromzárlatot megszüntetni s így egyszerre mindazon akadályokat elhárítani, melyeket az északi s déli államok között folytatott háború a francia ke-

reskedelem útjába gördít. Ez a pénzügy embereinek vélekedése. Máskép gondolkoznak a katonai körök, melyekben azt tartják, hogy Franciaországra nézve csak kívánatos lehetne, ha Angolország háborúba keverednék, mely esetben Franciaország nem követelhetne természetesebb politikát, mintha Anglia ellenségeivel egyesülne, s a jelen kedvező körülmények között ellene harcra kelne, minán ez előbb utóbb a nélkül is elkerülhetlen. Ez utóbbiak óhajta azonban legkevesebb valószínűsítésre látszik számíthatni, a meny nyíben mint Párisból írják, a párisi kabinet, dacára a több oldalról emelt fontos okoknak, el vola határozva a déli államokat elismerni, mihelyt azokat Anglia elismerte.

— Jefferson Davisnak az amerikai elszakadt déli államok congressusához intézett tizenete először is büszkén visszatérintő pillantást vet az utóbbi hónapok eseményeire; diékedve emeli ki, hogy a kincstári jegyek kibocsátása tökéletesen megfelelt a kormány reményeinek ugy, hogy bőles gazdálkodás mellett bármily hosszú ideig folytatni lehetend a háborút. Erre az elnök az éjszaknak kegyetlen s minden humanitással dacoló hadfolytatási módját találja, mely nemsokára a déli államokban minden népjogot megsért, hanem jogellenes eljárását még más törvényhatóságokra is kiterjeszti s itt az tizenet megemlíti a déli biztosok elfogatását, valamint a zárlatot.

— Azon fényes eredményü haditettől, melynek folytán az egyesült államok tengeri ereje Port Royal szigetet Beaufort mellett, Dél-Karolinában, visszafoglalta, s ekkép az unió csapatai a déli államokban erős állást foglalhattak, két hivatalos jelentést közölnek a lapok.

Az első Sherman tábornok írja f. évi nov. 8-ról a port-royali fővási szállásról az egyesült államok hadserege tábornok-segédének Washingtonba. Ezen jelentésben a tábornok elősorolván a nehézségeket, melyekkel a hajórajnak a szállítás nehézségével, s a nov. 1-én dühöngött rendkívüli viharral kelle megküzdnie, mely utóbbi a hajókat ugy szét szorta, hogy több napokra volt szükség azok összeszedésére, de e mellett többen közülük tetemes sérüléseket is szenvedtek, sőt kettőnek holtáta eddig sem tudtavan, ezek valószínűleg az orkán áldozatainak estek; a szárazföldi csapatokkal terhelt hajók közül egy se veszett el, azonban, hogy a katonák megmentessenek, a hajó egész terhét kelle a hullámokba hányni. Ezen akadályok és nehézségeknek tulajdonítandó, hogy a sziget erőideinek ostromlása csak 7-én kezdetelt meg; de mikor aztán a hajóraj hősen kitett magáért; a felkelők útjeit sorban nemítá el; a Hiltons Head erőd védműveit a tábornok különösen kiemeli, melynek ágyui az ostromló hajók lövegeiből többlet használhatlanná tettek. Az ostromnak nagy vérontást kelle a szigetekeken okoznia; az elesetek nagy száma temetettette el az erősségben, s mintegy 20—30 közülük a csatahelytől egy mértföldnyi távolságban találtak; a sziget több mértföldnyi messzeségben szétszórt fegyverzet és podgyászszal volt behintve; ezenkívül a győzők mintegy 40 löveg birtokába jutottak, melyek mind jókésztették, s nehéz golyókat hordozók, nem különben nagy mennyiségü hadiszerek s tábori eszközök estek zsákmányul.

A másik jelentést Dupont zászlós tiszt teszi a tengerész miniszterhez Washingtonba, s következők:

„Sir! Szerencsém van ön tudósítani, hogy én tegnap (nov. 7.) az ellenség telepeit a Bay Point, Hilton Head téren, valamint a Walker és Beauregard erődöket megtámadtam, s négy órai tusa után sikerült azokat elhalgattatni, valamint az ellenséges hajórajt Tatnall parancsai alatt elkergetni. A Walker erőd fekvésének előnyösségéről meggyőződven, főgyelmemet erre fordítam, s kezdetben 800, később 600 yard távolságról lövtem. A támadási terv Beauregard erődhez oly közelségre vitt bennünket, hogy tüzének kitétetve, hajóink mindkét part lövegeivel tüzből álltak. A támadást 9 óra 26 perczkor kezdetem meg s 2 1/2 órakor az amerikai lobogó már a Walker erőd zászlórúdján lengett és napalkonykor a Beauregard erődben ugyanez történt. Az ellenség vereség, vad és rendetlen futással végződött; elbagyta sátrait és táborát, a nélkül, hogy köz- vagy magán vagyon megmentését csak meg is kísérelték volna; a futás czápsáit a katonák szétszórt fegyverzeze jelzé, s a tiszték jobban siettek, semhogy kardjaik alkalmatlanságát megtrihették volna. Szárazra szállítottam tengerész gyalogságot és egy század matrőzt, birtokba vettem az elhagyott tét, s a hilton headi-erődöket Sherman tábornok megerkeztéig megszállva tartam. Zsákmányul ejtetünk 43 löveget, mind kitűnő minőségűek. Ezen sürgöny átadójának szencsereje lesz a nyert zászlókat s két tábori rézágyut, a dél-karolinai állam tulajdonát, mint a győzelem illő diadal jeleit átadni. Veszteségünk 8 halott, 6 súlyosan, 17 könnyen sebesült.” S. F. Dupont.

— A Dunafejedelemségek uniójának Konstantinápolyból várva várt kihirdetése ismét elhalasztott. A „Voix de la Roum”-nak erre nézve a következőket írják: A nagyhatalmasságok képviselői a fejedelemség egyesítésének szükségessége és feltételeire nézve már megegyeztek, s nem is hiányzott egyéb, mint a jegyzőkönyv aláírása, midőn Prokesch báró, az osztrak cs. ő Felsége képviselője, vona. kodott nevét az okmányon Olaszország kir. képviselőjének neve mellé írni, mit azzal indokolt, hogy a párisi szerződést is csak Piemont követte irat alá a többi hatalmasságok képviselői mellett, s Victor Ernánuel király ő Felsége képviselője most is csak mint olyan vehetett részt az értekezleteken. Ezen egészen előre nem látott követelés újabb utasítások kikérését tette szükségessé. Azt hiszik általában, hogy a porta idevágó minden további nehézségek élet elveendő, egy önkéntesen adandó fermánja által elismerendi a dolgok új rendét a fejedelemségekben, s meg is erősítendi, mely okmányhoz aztán a hatalmasságok egyenként adandják helybenhagyásukat.

— A Dunafejedelemségek uniójának módosítására szolgáló nagy uri fermán lényegileg így hangzik:

A dunai két hercezség jelen szervezete két különvált igazgatások fölfevéséből eredett. De miután később Kuza herceg személyében egy hospodar alatti egyesülése a két fejedelemségnek megengedtetett, több a kettős igazgatási rendszeren alapult intézkedés többé meg nem maradhatott. Bekövetkezik tehát némely módosítások szükségessége, me-

lyek azonban, mint maga az unio is, csak ideigleneseknek tekintendők. Ennek következtében a porta a garantizáló hatalmasságokkal egyetértve, a következő rendelkezéseket eszközölte: 1) Mind a két országnak egyetlen egy miniszterium. 2) Szintúgy egyetlen egy kamara, felváltva majd a moldvai, majd az oláh metropolita elnöksége alatt. 3) A foksáni központi bizottmány felfüggesztetik, de azért a hercegségeknek szabadságokban álland, ha a szükség úgy kívánna, azon bizottmánynak vagy egy senatus, vagy egy első kamara általi pótálása, feljelenítve a portának az ide vonatkozó ajánlatokat. 4) A hercegségek határai egy más irányában ezentul is felmaradnak. 5) Mindegyik hercegségben alakittatik egy tartományi tanács minden oly ügyek feletti tanácskozási joggal, melyek csak az egyik illető hercegséget illetik és a tartományi fundusigazgatási jogával. 6) A hospodár közelebbi változásával a most felfüggesztett, aug. 19-diki megegyezési határozatok ismét visszanyerik erejüket; ekkor ugyanis az igazgatást a miniszteri tanács vendi át, s hospodárválasztást rendelend mind a két hercegség számára. 7) Az aug. 19-diki egyezkedés, valamint az 1859. sept. 6-diki párisi szerződés minden itt nem említett rendeletei teljes érvényükben maradnak ezenul is.

Ujabbak. A „P. K.“ szerint ö Felsége e hó 11-én ismét értekezett a miniszterekkel. Különös előterjesztéseket tettek gr. Nádasdy és Plener pénzügyminiszter urak.

— Az „Ost. u. W.“ írja, hogy az erdélyi kan-czelláriában a megyék újra szervezését tárgyzó utasítások már készen vannak.

— A „Sürgöny“ bécsi levelezője szerint az érintett utasítások vasárnap (e hó 8-án) már el is mentek a megyékbe és székely-székekbe; mi azonban aligha nem elstetett tudósítás; valamint az is, hogy a kir. kormánysszéknek az újon kinevezett helytartó ö excja elnöklete alatt tartott legelső ülésében

szombaton a megyei és székely-széki gyűléseket be-töltő legfelsőbb parancs felolvastatott volna.

— Különben az idéztik tudósítás szerint az új rendszabály a szászföldre s általánosan a városokra nem terjesztetik ki. A városok ezután is fognak gyűlésezni. A mi a megyei bizottmányok njá alakítását illeti, hire jár, hogy nem kinevezés, hanem népválasztás utján fog történni. A választási rendet szintén az érintett utasítás fogja megállapítani.

— „Korunk“nak távirják, hogy Tóth Kál-mán a „Hölgyfutár“ és „Bolond Miska“ szerkesz-tője e hó 13-án este a haditörvényszék értelmében elfogatott.

— Ugyancsak nevezett laptársunk sürgönye szerint császár ö Felsége azt felelte a tót küldött-ségnek, hogy panaszaikat lehetőleg megfontolja, az iskolai ügyre nézve minél előbb határoz.

— A Vesuvnak e hó 8-án öt cratere nyílt meg egyszerre. 11-ről távirat szerint a kitörés folyvást tart és pedig iszonyu dühvel. 6000 lakos menekült el a környékről.

— A turini kamara 11-i ülésében a mart. 27-i ülés azon határozata, melynélfogva Róma Olaszor-szág fővárosának nyilvánított, ujából meg lön erő-sítve. A kormánynak bizalmat szavaztak, s azon re-ményt fejezték ki, hogy a fegyverzést siettetni s a belállapotokat javítani fogja.

— A „Moniteur“ jelenti, hogy jövőre a költség-vetést illető határozatok csak a pénzügyminiszter vé-leménye kíséretében terjesztetnek a császár elé.

— Az angol-amerikai vizsállyra vonatkozó leg-ujabb tudósítások csak híreket és lapvéleményeket tartalmaznak, semmi határozó fordulat. A berlini bör-zén az a hir keringett, hogy Lincoln készül vizs-

szalépní vagy talán már vissza is lépett elnöki tisz-téről. A „Morning Post“ azt írja, hogy háboru ese-tére Anglia el fogja ismerni a küllönszövetkezettek függetlenségét, s valószínűleg szövetkezni is fog ve-lők. A háboru végével kárpótlást fog követelni az egyesült államoktól.

— A „Times“ szerint Lincoln elnök izenete, melynek Európába érkezése már a legközelebbi na-pokban várható, dönteni fog háboru vagy béke felett. A citylap aggodalommal tekinti az unio népessége izgatottságának számos jeleit, s a legrosszabbtól tart. A „Daily News“ jelenti: Scott tábornok 11-én in-dult el Uj-Yorkba. Még azon nap beszélt Napoleon herczeggel, s Lincoln elnöknek a császár azon ki-vánátát viszi, hogy tegyen meg minden lehető a vi-szály kedvező megoldására.

Színházi játérend.

Vasárnap dec. 15-én: Egy óra. Tümenyes va-rázsjáték. — Hétfőn: Leona. Tragedia. Csakó Zs. halálának emlékezete. — Kedden: Borgia Lueretia. Opera. — Szerdán: Szapári Péter. — Csütörtökön: 33,333 forint és 33 krajczár. — Pénteken: Maria di Rohan. Opera. — Szombaton: Párba mint isten-ítélet. Rajz jutalmául. Stark és Máté urak fölépté.

Távíratí tudósítás a bécsi börzéről

December 14-kén: Nemzeti kölesön 81.75. 5% Metalliques 66.70. Bank-részvény 749.—. Hitel-részvény 180.—. Váltó Londonra 140.20. Ezüst 139.50. Arany 6.65.

December 12-ikén: Urbéri kárpótlási kötvény: Magyar-országi 68.—. Erdélyi 65.25.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

H I R D E T É S E K.

HIVATALOS.

154 Sz. 1861. Csőd hirdetés.

Sz. kir. Szamosujvár-városa Tanácsa ezennel közhírré teszi, miként vagyonbukott helyi kereskedő Osztián Gergely minden fekvő és felkelhető javaira a csődöt hivatalból ehrendelvén, egyelőre tömeg gondnoknak helybéli kereskedő és egyik bitelező Bányai Miklóst, pervédlőnek ügyvéd Török Pétert nevezte ki.

Ennek folytán a lehető kielégítés, vagy csőd elfogadásra nézt a tárgyalási batárnap, jövő 1862-ik évi Január 31-én délelőtti 10 órára tüzetik ki, melyre minden bitelező, ki a megbu-kottnak tömege ellen bámi szín alatt követelést formálhatna, okadatolt követelését maga, vagy megbizottja által annyivalnikább jelentse be, mivel ezen batáridőn túl kérése többé el nem fo-gadtatik. s e tömegellen formálható követelésével teljesleg kizáratik. —

Sz.-kir.Szamosujvár-városa Tanácsának december 4-én 1861-ben tartott üléséből.

5112 sz. Jegyzéke

azon a kolozsvári cs. k. postahivatalnál 1859 és 1860-ik évben feladott de kézbesíthet-etlen visszaküldetett pénzes-leveleknek és szekerpostai küldeményeknek, melyek az alóltit cs. k. postaigazgatóságnál, ezen hirdetés napjától számítandó 3 hónapok alatt a feladók vagy a címzetesek által kellő kimutatás és a szállítási díj lefizetése mellett átvehetők.

Tétel szám a feladói postahivatal	a levél czíme	rendelgetési helye	foglatlatja	értéke		sulya		szállítási díj	
				frt.	kr.	font	lat	frt.	kr.
1	Kurta	Temesvár	bank j.	1	—	—	—	—	11
2	Miszyokkuku	Pogaras	„	2	10	—	—	—	10
3	Kovács	Arad	„	2	10	—	—	—	10
4	Angalori	Temesvár	„	1	—	—	—	—	—
5	Giebutzán	Triest	„	2	—	—	—	—	16
6	Csikí	Temesvár	„	2	5	—	—	—	11
7	Papp	Naszd	„	2	—	—	—	—	27
8	Márk	Stokerau	„	1	—	—	—	—	17
9	Csekovits	Lemberg	különf.	10	—	4	—	1	43
10	Kalda	Mantua	b. jegy	4	20	—	—	—	53
11	Wgrzyasalki	Jarabk	„	30	—	—	—	—	14
12	Oltián	Franzenstadt	„	2	—	—	—	—	45
13	Turgarek	Jaroslau	„	4	—	—	—	—	13
14	Müller	Tekendorf	„	1	55	—	—	—	9
15	Papp	Troen	„	2	—	—	—	—	14
16	Avicza	Castel Arze	„	3	—	—	—	—	16
17	Barczek	Bécs	„	7	—	—	—	—	28
18	Székely	Brünn	„	5	25	—	—	—	14
19	Cserei	Velenceze	„	3	50	—	—	—	33
20	Szabó	Gr. Mosti	„	2	—	—	—	—	13
21	Braun	Berkesz	„	2	—	—	—	—	13
22	Rusz	Gr. Mosti	„	1	40	—	—	—	13
23	Grün	Berlin	különf.	12	—	20	7	13	45
24	Podharz	Temesvár	b. jegy	1	—	—	—	—	11
25	Bartha	Karansbeas	különf.	4	—	2	8	—	71
26	Krükl	Bécs	„	25	—	—	5	2	18
27	Guardesoni	Verzogley	b. jegy	15	—	—	—	—	14
28	Kováts	Voitsberg	„	2	—	—	—	—	15
29	Guthy	Sz. Ujlak	„	25	—	—	—	—	9
30	Mozadley	Gurz	„	1	40	—	—	—	15

N.-Szeben, december 3-án, 1861.
Az erdélyi cs. kir. postaigazgatóságtól.

(402) **5197 Sz. 1861 Hirdetmény.**
Folyó hó 15-étől kezdve a Kolozsvár és Nagy Várak-közi máiba posta-kocsik délelőtt 11 órakor fognak Kolozsvárról elindittatni. — A mi is ezennel közhírré tétetik. N.-Szeben december 7-én 1861. Az erdélyi cs. k. postaigazgatóságtól.

(397) **Sz. 367. Hirdetmény.**
Aloirt királyi országos fegyház kezelőség hivatalos irodájában folyó 1861-ik évi decemb. 19-ik napján, reggeli 10 órakor 120 fegyencz részére 1862 január 1-jétől december utolsójáig szükségelendő élelmezés hordozása érdekében, egy szóbeli nyilatkozati tárgyalás fog tartatni.

A vadium 800 frt. osztr. ért. — Irásos nyilatkozványok is elfogadtatnak.

Az irásos nyilatkozványoknak fokozat szerinti belyeggel, a nyilatkozó vezeték és kereszt nevével, valamint polgári állása és lakási helyével kell ellátva és a fenn kitett napnak déli 10 órájáig, mint a mely időkor a tárgyalás kezdetét veendi, ezen hivatalnál benyújtva lenniök.

Az irásos nyilatkozványoknak továbbá az ajánlatban étel és küllön kenyér részlet szerénti számmal és betükkel szükséges elláttaniok, azon kijelentést tartalmazniok, mely szerint a nyilatkozó minden a nyilatkozati tárgyalás alapjánl vett árverezési föltételek, a fönti tárgyalási óráig ezen hivatalnál megtekinthetők, — világosan ismeri, s azoknak magát föltétlenül aláveti.

Utólagos szóbeli nyilatkozatok, vagy irásos nyilatkozványok nem fogadtatnak el. —

A királyi országos fegyház kezelőség, N.-E nyeden 1861 december 6-án.

NEM HIVATALOS.

(403) Vonatkozva a Kolozsvári-Közlöny hasábjain megjelent hirdetéseinkre, van sze-rencsénk jelenteni a n. é. közönségnek, hogy mi azon hirdetményekben említett **Berlini Lámpa és Salon photogen kereskedésünket saját czégünk alá vettük át.**

Mintán feladatunkonl tüztük ki, ezen válatatunknak a lehető legnagyobb kiterjedést esz-közölni, oda fognak folytonosan működni, hogy arra legnagyobb gondot fordítsunk, hogy ezáltal minden igénynek minden időben pontosan eleget tehesünk.

Lámpáink első szállítmányának gyors elkélese, valamint szagnélküli Salon-photo-ge-niünknek közkedvessége, mely e város utczái világítása mellett minden elsőre-ndű helyiségekben u. m. az urí, polgári és ipar egylet, színház, redoute, a ke-reskedések legnagyobb része, valamennyi kávéházakban és a n. é. közönség több házaiban használtatik, eredménytelyes üzletet enged remélnünk. — S már is oda utasít, nevezetesen vidéki vevőinknek tisztelettel jelentsük: miszerint az oly szíves készséggel beküldött megrendeléseiket. lámpáink 2-ik szállítmányának megérkezéig, kö-rülbelül 14 napig nem telyesíthetjük, s szolgálatunkat egyelőre csak is az olaj-lámpáknak photogen használatrai átalakítása tekintetében ajánlhatjuk, s hogy az arra szükséges készlettel még mind kellően ellátva vagyunk.

Együttal bátorokodunk a n. é. közönséget figyelemztetni: hogy az általunk tisztí-tott salon photogen a mi fűszer és liszt kereskedésünkben saját pecsé-ün-kei ellátott 1 és 2 fontos palaczkokban, valamint lámpa-raktárunkban kap-ható, mivel bebizonyult, hogy ezen gyártmányunk a piacon vegyítve árultatott.

Kolozsvárt december-hó 15-én 1861.

POPINI és HUTFLESZ.

STEIN JÁNOS
könyvkereskedésében Kolozsvártt kapható

Egy magyar család a forradalom alatt. Korrajz. Irta Józsika Mik-lós. V. és VI. kötet. Ára 2 frt.

Mein Leben und Wirken in Un-garn, írta Görgey Arthur, megbi-rálva Kmety György egykori ma-gyar tábornok által. Ára 50 kr.

Értekezések Titus Livius római tör-ténetinek X. első könyve fölött. Irta Machiavelli Miklós, magyaritá Pa-dos János. Ára 3 frt 40 kr.

Egy esküszegő király. Történeti regény. Irta Abrai Károly. Ára 1 frt.

Az erdélyi Múzeum - egylet év-könyvei. Szerkeszti Brassai Sá-muel. I. kötet 1 frt 70 kr.

Megtörténtek és megtörténhetők. Irta Lauka Gusztáv. 2 köt. 1 frt 20.